

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

**Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К.Д. Ушинського»**

Національний університет «Чернігівський колегіум імені Т. Г. Шевченка»

Uniwersytet Szczeciński (Polska)

University of Bucharest (Romania)

Медичний факультет

Кафедра біології і охорони здоров'я

АДАПТАЦІЙНІ МОЖЛИВОСТІ ДІТЕЙ ТА МОЛОДІ

З Б І Р Н И К Н А У К О В И Х П Р А Ц Ь

**XIV МІЖНАРОДНОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ,
присвяченої 205 річчю з дня заснування Державного закладу
«Південноукраїнський національний педагогічний
університет імені К. Д. Ушинського»**

15–16 вересня 2022 року

м. Одеса

Частина 2

Одеса – 2022

УДК: 796611.7–053.67(063)

Рекомендовано до друку вченою радою ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (протокол №2 від 29.09.2022 року)

Рецензенти:

- **І. Л. Ганчар** – доктор педагогічних наук, професор, викладач кафедри тактики і загальновійськових дисциплін Інституту військово-морських сил Національного університету «Одеська морська академія» (Україна, м. Одеса);
- **О. І. Форостян** – доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дефектології та фізичної реабілітації медичного факультету ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Головний редактор

Босенко Анатолій, доктор педагогічних наук, кандидат біологічних наук, професор

Редакційна колегія:

Коробейніков Георгій	доктор біологічних наук, професор (Німеччина-Україна)
Лизогуб Володимир	доктор біологічних наук, професор (Україна)
Михалюк Євгеній	доктор медичних наук, професор (Україна)
Носко Микола	доктор педагогічних наук, професор (Україна)
Потоп Володимир	доктор педагогічних наук, професор (Румунія)
Приймаков Олександр	доктор біологічних наук, професор (Польща)
Топчій Марія	кандидат біологічних наук, викладач (Україна)
Орлик Надія	кандидат біологічних наук, викладач (Україна)

Адаптаційні можливості дітей та молоді: збірник наукових праць XIV міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 205-річчю з дня заснування Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (Одеса, 15–16 вересня 2022 року, Ч. 2) / голов. ред. А. І. Босенко. Одеса: Видавець Сімекс-прінт, 2022. 195 с.

У збірнику наукових праць представлені роботи широкого кола фахівців з сучасних проблем фізичного виховання і спорту. В статтях розкриваються медико-біологічні, фізіолого-гігієнічні, психолого-педагогічні та валеологічні основи розширення адаптаційних можливостей дітей та молоді, зміцнення їх здоров'я.

УДК: 796611.7–053.67(063)

УДК: 612.017.6.071:159.923

Г. В. Коробейніков, Л. Г. Коробейнікова, І. Г. Коробейнікова,

(Німеччина, м. Кельн)

А. В. Бережна, А. І. Коханевич

(Україна, м. Київ)

ОЦІНКА ПСИХОФІЗІОЛОГІЧНОГО СТАНУ БОРЦІВ РІЗНИХ ЗБІРНИХ КОМАНД

Вивчено психофізіологічний стан членів збірних команд Хорватії та України з греко-римської боротьби (32 особи). Психологічний стан досліджувався за кольоровим тестом Люшера та оцінкою когнітивних функцій. Результати дослідження виявили наявність стомлення у українських борців. У хорватських борців виявлено високий рівень тривожності, та незадоволеність поточним становищем.

Ключові слова: психофізіологічний стан, борці, збірні команди

Серед різних видів спорту боротьба користується популярністю та видовищністю, особливо у молоді. В останні десятиліття олімпійські види боротьби змінюють правила змагань, що призводить до підвищення інтенсивності поєдинків [1, 6]. Тому, оптимізація тренувального процесу є актуальним питанням. В структурі процесу підготовки борців високої кваліфікації важливим є науковий супровід спортивної діяльності [5, 10], який складається з основних компонентів: функціональної, психологічної та технічної [7, 11]. Основними завданнями психологічного супроводу борців високої кваліфікації є: діагностика психофізіологічного стану, корекція негативних емоційних станів та психологічний супровід змагальної діяльності [2, 9].

Розвиток сучасної боротьби характеризується залученням різних національних шкіл та країн. Тому дослідження особливостей тренувального процесу та психофізіологічного стану різних збірних команд може дати нову інформацію для подальшого розвитку боротьби.

Таким чином, метою дослідження було вивчення психофізіологічного стану борців високої кваліфікації різних національних збірних команд.

Було обстежено 32 борці високої кваліфікації греко-римського стилю віком 20–27 років, членів збірних команд України та Хорватії.

Інструментальне дослідження було схвалено комітетами з етики біомедичних досліджень відповідно до етичних стандартів Гельсінської декларації. Психофізіологічний стан борців вивчали за допомогою кольорового тесту Люшера та когнітивного тесту прийняття рішення. Методики, що використовуються, входять до складу програмно-апаратного комплексу «Мультіпсихометр-05». Математичну обробку отриманих результатів проводили за допомогою програми «Statistica 12». Для представлення розподілу даних використовувався міжквартильний діапазон, що вказує на перший квартиль (25% процентиль) та третій квартиль (75%).

Результати дослідження показали більш високий рівень стомлення у борців збірної України. Але рівень тривожності вищий у хорватських борців (табл. 1).

Таблиця 1

Результати кольорового тесту Люшера серед борців збірних команд Хорватії та України (медіана, нижній та верхній квартилі)

Показники	Команда Хорватії	Команда України
Стомлення, ум.од.	2,36 1,53; 4,45	3,73* 1,45; 5,76
Тривога, ум.од.	2,62 0,23; 5,67	1,57* 0,16; 4,56
Екцентричність, ум.од.	9,56 4,63; 12,96	8,84* 6,67; 10,73
Вегетативний коефіцієнт, ум.од.	16,65 9,74; 19,87	14,43* 11,32; 17,87
Гетерономність, ум.од.	7,43 5,65; 8,54	6,50* 5,65; 8,53

Примітка: * $p = .05$, порівняно із різними командами борців

Результати виявили більші значення екцентричності у хорватських борців, ніж серед українських борців. Наявність високих значень екцентричності у хорватських борців свідчить про невпевненість і незадоволеність оточуючою ситуацією. Цей

результат пов'язаний із високим значенням вегетативного коефіцієнту у обстежених. Отриманий результат вказує на активність симпатичної автономної нервової системи у хорватських борців, можливо за рахунок напруження.

Наявність низького рівня гетерономії серед українських борців свідчить про самостійність поведінки спортсменів. Більш високий рівень гетерономії у хорватських борців відображає поступливість, компроміс та уникнення невдач.

В табл. 2 представлено результати тесту прийняття рішень у борців високої кваліфікації різних національних збірних команд.

Таблиця 2

Результати тесту прийняття рішення серед борців збірних команд Хорватії та України (медіана, нижній та верхній квантилі)

Показники	команда Хорватії	команда України
Динамічність, ум.од.	72,34 68,45; 81,2	72,75 65,77; 82,49
Пропускна здатність зорового аналізатору, ум.од.	1,68 1,53; 1,75	1,84* 1,69; 1,97
Час прийняття рішення, мс	410,00 380,00; 470,00	335,00* 305,00; 410,00
Імпульсивність, ум.од.	-0,05 0,11; 0,08	-0,030* -0,11; 0,03

Примітка: * $p = .05$, порівняно із різними командами борців

Отримані результати засвідчують підвищення рівня можливостей зорового аналізатора серед українських борців. Зниження показнику часу прийняття рішень серед українських борців свідчить про зростання швидкості обробки інформації та під час сутички. Більш високі значення часу прийняття рішення у хорватських борців свідчить про зниження продуктивності обробки інформації.

Більш високий рівень імпульсивності у хорватських борців свідчить про знижену емоційну стійкість та наявність непідготовлених, спонтанних і передчасних дій. Низький рівень імпульсивності серед українських борців пов'язаний із емоційною стійкістю.

Дослідження відмінностей національних шкіл боротьби дає додатковий досвід та знання для спортивної науки у системі побудови тренувального процесу [4]. Одним із складових елементів системи тренувального процесу є науковий супровід спортивної діяльності [8]. Серед різних компонентів наукового супроводу борців високої кваліфікації ключовою є підготовки психологічна діагностика [3, 12].

Результати дослідження вказують на високий рівень тривожності, напруження вегетативної нервової системи та незадоволення поточним становищем у хорватських борців. Підвищення тривожності та імпульсивності узгоджувалося з зниженням здатності прийняття рішення серед хорватських борців. Серед українських борців спостерігається комфортний психічний стан та оптимальний стан автономної нервової системи. Високому рівню емоційної стійкості серед українських борців відповідає підвищення спроможності прийняття рішення.

Висновки. Психологічний стан борців високої кваліфікації національних збірних команд відображає різні ефекти тренувального процесу. Попри наявності втоми серед українських борців переважає психологічний комфорт. У хорватських борців виявлено високий рівень тривожності, напруження автономної нервової системи та незадоволеність поточним становищем. В результаті найкращі значення прийняття рішення виявляються саме серед українських борців.

Список використаних джерел

1. Cynarski W. J., Słopecki J., Dziadek B., et. (2021). Indicators of targeted physical fitness in judo and jujutsu—preliminary results of research. *International Journal of Environmental Research and Public Health*, 18(8), 4347.
2. Furley P., Schweizer G., Laborde S. (2021). Emotional intelligence and drawing inferences from nonverbal cues in sports. *International Journal of Sport and Exercise Psychology*, 1–21.
3. García-Pallarés J., López-Gullón J. M., Muriel X. et. (2011). Physical fitness factors to predict male Olympic wrestling performance. *European journal of applied physiology*, 111 (8), 1747–1758.
4. Juhanis J. (2017). The waist slam ability of athlete on wrestling sport. *International Journal of Science and Research (IJSR)*, 6 (8), 1474–1476.

5. Korobeynikov G., Imas Y., Korobeynikova L., ect. (2021). Body composition and heart rhythm variability in elite wrestlers. *Sport Mont*, 19 (S2), 147–151.
6. Mirzaei B., Curby D. G., Barbas I., ect. (2011). Physical fitness measures of cadet wrestlers. *International Journal of Wrestling Science*, 1(1), 63–66.
7. Podrigalo L., Iermakov S., Potop V., ect. (2017). Special aspects of psychophysiological reactions of different skillfulness athletes, practicing martial arts. *Journal of Physical Education and Sport*, 17, 519–526.
8. Podrigalo L., Iermakov S., Romanenko V., ect. (2019). Psychophysiological features of athletes practicing different styles of martial arts-the comparative analysis. *International Journal of Applied Exercise Physiology*, 8 (1), 84–91.
9. Raab, M., Lobinger, B., Hoffmann, S., ect. (2015). Performance psychology: Perception, action, cognition, and emotion. Academic Press.
10. Slacanac K., Baic M., Starcevic N. (2017). Competition efficiency analysis of Croatian junior wrestlers in European Championship. *Sport Mont*, 15 (2), 43–47.
11. Starosta W., Rynkiewicz T. (2014). Test battery for the evaluation and assessment of movement abilities in elite polish wrestlers. *International Journal of Wrestling Science*, 4 (1), 49–55.
12. Zadorozhna O., Briskin Y., Pityn M., ect. (2021). The importance of information blocks, which form the basis of tactical knowledge at different stages of long-term development in modern Olympic combat sports. Ido Movement for Culture. *Journal of Martial Arts Anthropology*, 21 (2), 27–40.

***H. V. Korobeinikov, L. G. Korobeinikova, I. G. Korobeinikova,
A. V. Berezhna, A. I. Kokhanevich***

ASSESSMENT OF PSYCHO-PHYSIOLOGICAL STATE OF WRESTLERS DIFFERENT COLLECTIVE TEAMS

The psychophysiological state of the members of the Greco-Roman wrestling teams of Croatia and Ukraine (32 people) was studied. The psychological state was investigated by Luscher's color test and the evaluation of cognitive functions. The results of the study revealed the presence of fatigue in Ukrainian wrestlers. Croatian wrestlers showed a high level of anxiety and dissatisfaction with the current situation.

Key words: psychophysiological state, wrestlers, national teams